

Вертає додому шуліка Чіль,
Що Манґа зустрів, кажана,
Поснули до ранку люди в хатах,
Настала пора нічна.

То нашої величі й сили пора,
Воля пазурам та зубам:
Усім, хто шанує Джунглів Закон, —
Полювання доброго вам!

Нічна пісня джунглів

Була сьома година спекотного вечора в горах Сіоні[1], коли Батько-Вовк проснувся після денного спочинку, почухався, позіхнув — і повитягав, одну за одною, занімілі лапи, щоб геть прогнати сон. Мати-Вовчиця дрімала,

[1] Округ Сіоні розташований у центральному індійському штаті Мадг'я-Прадеш. Клімат у тих краях більш сухий за мусонний, це тропічний клімат савани із чітко вираженими засушливими й дощовими періодами. Джунглі, які описує Кіплінг, певно, є лісом на підвищенні Читторгарха. За оригінальними рукописами ми знаємо, що спочатку місцем дії були гори Араваллі в Раджастгані на північному заході Індії. На відміну від Раджастгану, у Сіоні Кіплінг ніколи не бував, йому важило написати про місцевість зі слів інших мандрівників, він же переказував чужі історії і волів у тому бути послідовним. Для того користувався довідником-мемуарами «Сіоні, або Табірне життя на перевалах Сатпура» Р. А. Стерндейла. Співзвуччя Сіоні із Сіоном змушує припускати, що тут Кіплінг свідомо подає біблійну алюзію: на горі Сіон зберігається Ковчег Завіту, Закон, власне кажучи.

поклавши великий сірий писок на своїх чотирьох вовченят; ті вовтузились і скімлили, а місяць світив усередину печери, де жила вся їхня сім'я.

— У-ух! — промовив Батько-Вовк. — Знову пора на полювання.

Він хотів уже скочити з гори вниз, аж тут маленька тінь із кудлатим хвостом лягла на поріг печери й запхинькала:

— Хай щастить тобі, Голово над Вовками! Хай будуть міцні та білі зуби у твоїх шляхетних діток. Хай твої дітки ніколи не забувають, що у світі є голодні!

То був шакал — Табакі-блюдолиз: усі вовки Індії його зневажають — за те, що він нишпорить світом, сіє сварки, розносить плітки, підбирає ганчір'я та шкіру на сільських смітниках.

Та все ж таки й вони бояться Табакі — адже він частіше за всіх у джунглях слабує на сказ, сновигає лісом і кусає всіх, хто лиш трапиться по дорозі. Навіть тигри ховаються геть, коли скаженіє малий Табакі, бо для дикого звіра немає нічого гіршого за сказ.

Звірі звуть цю хворобу «дівані» — й тікають від неї світ за очі.

— Гаразд, заходь, — суворо відповів Батько-Вовк. — Тільки їжі тут немає.

— Для вовка немає, — відказав Табакі, — а для такого горопахи, як я, і гола кістка — добрий бенкет! Хіба личить нам, Гідур-логам — шакалам, вередувати?

Він проліз углиб печери, знайшов оленячу кістку з рештками м'яса і взявся весело гризти її.

— Дякую за частунок! — промовив він облизуючись. — Які гарні ваші шляхетні діточки! Які великі в них очі! А вони ще такі малесенькі! Ні-ні, я пам'ятаю, що царські діти змалечку вже дорослі.

А Табакі знав незгірше за будь-кого, що отак вихваляти дітей — недобра прикмета, й тепер залюбки дивився, як збентежились Мати-Вовчиця й Батько-Вовк. Він мовчки сидів, радіючи, що наврочив біду на інших, і нарешті злосливо сказав:

— Великий Шер-Хан змінив свої ловища. Цього місяця він полюватиме тут, у горах. Він сам це мені сказав.

Шер-Ханом звали тигра, що жив за двадцять миль[1] від печери, біля річки Вайнганга[2].

— Він не має права! — сердито почав Батько-Вовк. — За Законом Джунглів він не може міняти місце полювання, нікого не попередивши. Він перелякає всю дичину на десять миль[3] навкруги, а мені... мені ж за двох тепер треба полювати!

— Недарма моя мати прозивала його Ланґрі — Кульгавим, — спокійно сказала Мати-Вовчиця. — Він зроду кульгає на одну ногу. Через те й полює він тільки на свійську худобу. Селяни по берегах Вайнганги злі на нього, а тепер і в нас почнеться те саме: люди нишпоритимуть за ним по всіх джунглях, а нам з нашими дітьми дове-

[1] 1 миля дорівнює 1,6 км, отже, це 32 км.

[2] Вайнганга — річка в Індії, що бере початок неподалеку від села Гопалгандж у Сіоні, ключова притока Годаварі. Ця річка тече вигадливо плутаним руслом через увесь штат Мадг'я-Прадеш щонайменше 580 км.

[3] Тобто на 16 км.

деться тікати світ за очі, коли підпалять траву. Їй-право, щира дяка Шер-Ханові!

— Чи переказати йому вашу дяку? — спитав Табакі.

— Геть! — гаркнув Батько-Вовк. — Іди геть і полюй зі своїм хазяїном. Досить ти сьогодні шкоди наробив!

— Що ж, піду, — спокійненько відповів Табакі. — Ви й самі скоро почуєте Шер-Хана там, у хащі. Даремно я старався, переказував вам цю новину!

Батько-Вовк нашорошив вуха: внизу, в долині, що сходила до річки, він почув сухе, люте, рвучке, сумне гарчання тигра, що нічого не спіймав, але нітрохи не соромиться того, що це вже відомо геть усім джунглям.

— От дурень! — мовив Батько-Вовк. — Отак галасувати на нічній роботі! Чи не думає він, що наші олені схожі на отих гладких буйволів із Вайнганги?

— Цить! Він пильнує не буйвола і не оленя, — відповіла Мати-Вовчиця. — Він пильнує людину.

Тим часом гарчання стало глухе — воно лунало немовби зусібіч.

Це був той самий тигрячий рев, що лякає ромів та дроворубів, які сплять просто неба, а часом змушує їх бігти в самісіньку пащу тигра.

— Людину? — сказав Батько-Вовк, вишкіривши всі свої білі зуби. — Мало йому жуків та жаб на ставках, — ач, людину знадобилось пильнувати, ще й у наших ловищах!

Закон Джунглів, що нічого не наказує без причини, дозволяє звірам полювати на людину лиш тоді, коли вони вчать своїх дітей убивати.

Проте й тоді звір не може вбивати людину там, де полює його зграя чи плем'я. Адже після такого вбивства рано чи пізно з'являються білі люди з рушницями, на слонах, і смагляві люди з бубнами, ракетами й смолоскипами. Лихо тоді всім джунглям! А звірі ще кажуть, що людина — найслабкіша та найбеззахисніша з усіх живих істот, і чіпати її справжньому мисливцеві не личить. А ще вони кажуть — і це правда! — що людожери із часом стають шолудиві, й у них випадають зуби.

Гарчання стало ще гучнішим — і закінчилося лютим «А-а-а!», криком тигра, готового скочити на здобич. Аж тут почулося виття, нітрохи не схоже на тигряче, — Шер-Ханове виття!

— Він промахнувся, — мовила Мати-Вовчиця. — Що сталося?

Батько-Вовк одбіг на кілька кроків убік — і почув, як Шер-Хан розлючено гарчить, продираючись крізь кущі.

— Цей дурень обпалив собі лапи. Стрибнув, бач, іздуру у вогнище дроворуба! — пирхнув Батько-Вовк. — Ще й Табакі з ним.

— Хтось лізе на гору! — мовила Мати-Вовчиця, нашорошивши одне вухо. — Приготуйся!

Кущі тихенько зашурхотіли, й Батько-Вовк присів, готуючися стрибнути. А далі, якби ви стежили за ним, то побачили б найдивовижнішу річ у світі — як вовк зупинився посередині стрибка!

Він кинувся вперед — ще не знаючи, на що саме, а потім раптово зупинився. Вийшло так, що він підскочив

угору — футів десь на чотири чи п'ять[1] — і сів на тім самім місці.

— Людина! — гаркнув він. — Людське дитинча. Диви!

Просто перед ним, тримаючись за гілку, стояла гола смаглява дитина — така, що ледве-ледве навчилася ходити, — жива м'якенька грудка, яка ніколи ще не заглядала до вовчого лігва нічної пори.

Дитина поглянула в очі Батькові-Вовку — і засміялася.

— Оце і є людське дитинча? — спитала Мати-Вовчиця. — Я ніколи їх не бачила. Неси-но його сюди!

Вовк, що звик носити своїх вовченят, може — коли треба — взяти в зуби яйце, не роздавивши його. Хоча щелепи Батька-Вовка стиснули спинку дитини, на її шкірі не було й подряпини, коли він поклав маля між вовченятами.

— Яке маленьке! Зовсім голе, а яке ж хоробре! — лагідно мовила Мати-Вовчиця, поки дитина пробиралася між вовченятами до її теплого боку. — Ой! Він ссе разом з іншими! То ось яке воно, людське дитинча! Яка ще вовчиця могла б похвалитися, що в її виводку є людське дитя!

— Чув я, що раніш таке траплялося, та не в нашій Зграї і не за наших часів, — відповів Батько-Вовк. — Воно геть безволосе, і я можу його розчавити одним ляпанцем. Поглянь, воно дивиться і не боїться!

[1] Батько-Вовк підстрибнув на 1,2–1,5 м.

Місячне світло померкло на вході до печери: Шер-Ханова широка голова загородила його. Позаду верещав Табакі:

— Пане мій, пане, воно сюди побігло!

— Шер-Хан зробив нам велику ласку, — сказав Батько-Вовк, але очі його сердито блиснули. — Що треба Шер-Ханові?

— Моя здобич! Сюди забігла людська дитина, — відповів Шер-Хан. — Її батьки втекли. Віддайте її мені!

Шер-Хан і справді — як говорив Батько-Вовк — стрибнув до вогнища дроворуба, обпалив собі лапи й тепер лютував. Та Батько-Вовк добре знав, що вхід до печери для тигра завузький. Навіть і зараз Шер-Хан не міг поворухнути ні плечем, ні лапою — наче людина, що надумала б битися в бочці.

— Вовки — народ вільний, — сказав Батько-Вовк. — Вони коряться лише проводиреві Зграї, а не всякому смугастому людожерові. Дитина наша — схочемо, самі її вб'ємо!

— Схочете, не схочете — що мені до того? Присягаюся буйволом, щойно мною вбитим, — чи довго мені стояти біля вашого собачого лігва й чекати своєї здобичі? Це я говорю, Шер-Хан!

Тигрячий рев сповнив печеру справжнісіньким громом. Мати-Вовчиця, струсивши із себе вовченят, скочила вперед: її очі — блискучі, мов зелені місяці, — стрілись із лютими вогнями Шер-Ханових очей.

— А це я, Ракша-чортиця, тобі відповідаю! Людська дитина моя, Ланґрі, й залишиться в мене! Ніхто її не